

Projekt *Uczę historii i teraźniejszości* jest współfinansowany ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach programu *Szkoła uczyca się*.

II.11 III.13 DZISIAJ W BETLEJEM – NIEOCZYWISTOŚĆ MIASTA NARODZENIA

II.11 III.13. 1	Informacja dla nauczyciela	2
II.11 III.13. 2	Przebieg zajęć.	3
II.11 III.13. 3	Karta pracy ucznia.	5
II.11 III.13. 4	Materiały pomocnicze.	18

KODY QR DO MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

Kod QR nr 0
Materiał pomocniczy

Kod QR nr 1
Film. *VOX, The Israel-Palestine conflict: a brief, simple history.*

Kod QR nr 2
Prezentacja *ppt. *Dzisiaj w Betlejem Nieoczywistość miasta Narodzenia.*

Kod QR nr 3
Film. *Dzisiaj w Betlejem. Miasto symbol nie tylko od religijnej strony.*

ZESZYT BLISKI WSCHÓD / AFRYKA

II.11 III.13 DZISIAJ W BETLEJEM – NIEOCZYWISTOŚĆ MIASTA NARODZENIA

II.11 III.13.1 INFORMACJA DLA NAUCZYCIELA

Proponujemy materiał, który stanowi konfrontację powszechnych wyobrażeń o znanym z kołęd Betlejem ze skomplikowaną rzeczywistością miejsca uwikłanego w codzienność konfliktu izraelsko-palestyńskiego.

Zagadnienie szczegółowe _____ II.11, III.13

Temat _____ Dzisiaj w Betlejem – nieoczywistość miasta Narodzenia

Czas realizacji _____ ⌚ 2 × 45 min.

Czego się dowiem? _____

- poznam fakty i postacie związane z historią konfliktu izraelsko-palestyńskiego,
- poznam przyczyny i skutki tego konfliktu,
- poznam sytuację geopolityczną Izraela i Państwa Palestyna (Autonomii Palestyńskiej),
- poznam pojęcia: brytyjskie terytorium mandatowe, deklaracja Balfoura, Hamas, historyczna Palestyna, intifada, mur bezpieczeństwa/apartheidu, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP), porozumienia z Oslo, rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ 242, Strefa Gazy, syjonizm, Wschodnia Jerozolima, Wzgórza Golan, Zachodni Brzeg Jordanu.

Dlaczego się tego uczyć? _____

- aby zrozumieć, na czym polega konfrontacja powszechnych wyobrażeń o Betlejem ze skomplikowaną rzeczywistością miejsca uwikłanego w codzienność konfliktu izraelsko-palestyńskiego,
- aby zrozumieć, na czym polega istota konfliktu (spór o ziemię, rywalizacja nacjonalizmów czy konflikt wyznaniowy?),
- aby zrozumieć przyczyny i skutki powstania muru, jego znaczenie praktyczne i symboliczne dla Palestyńczyków i Izraelczyków.

Metody pracy _____

- analiza ilustracji (praca z prezentacją) • praca z filmem/tekstem • rozmowa nauczająca • dyskusja.

Wyposażenie / materiały _____

- rzutnik multimedialny • powielone karty pracy ucznia • dostęp do internetu • smartfony uczniów z dostępem do sieci.

Działania poprzedzające _____

Poproś młodzież, aby obejrzała film *VOX, The Israel-Palestine conflict: a brief, simple history* [tłum. *Konflikt izraelsko-palestyński: opis krótki i uproszczony*] [⌚ 10:18 min] → 📄 Kod QR nr 1 Źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=iRYZjOuUnlU&ab> [dostęp: 04.01.2023]

Kod QR nr 0.

Kod QR nr 1.

Praca domowa _____ Przypomnij o ustawieniu tłumaczenia napisów na język polski. Możesz również skorzystać z tłumaczenia transkrypcji filmu znajdującej się w materiale pomocniczym → 📄 Kod QR nr 0

Czytanie ze zrozumieniem

II.11 III.13.2 PRZEBIEG ZAJĘĆ

Temat przewidziany na jedną jednostkę lekcyjną.

WSTĘP [🕒 5 min]

Zapytaj młodzież, jakie skojarzenia budzi w nich słowo Betlejem. Powinny pojawić się odniesienia do Bożego Narodzenia, miejsca narodzin Jezusa, żłóbka (stajenki, szopki), kołęd, gwiazdy betlejemskiej (komety i rośliny), hołdu trzech króli itd.

Zapytaj o krajobraz, w jakim zwykle wyobrażamy sobie scenę Narodzenia. Spróbujcie wspólnie ustalić, w jakim stopniu scena znana z sakralnych przedstawień (w malarstwie, rzeźbie) odpowiada rzeczywistości (ciepły klimat, pustynia).

ROZWINIĘCIE [🕒 40 min lekcji 1 + 35 min lekcji 2]
LEKCJA 1

Źródło 1. Prezentacja – → 📄 Kod QR nr 2
Wyświetl młodzieży prezentację. Nie podawaj autora ani tytułu ilustracji. Przechodząc od slajdu do slajdu,

stopniowo odsłaniaj całość ilustracji. Czytaj pytania umieszczone w poniższej tabeli. Poproś uczennice i uczniów o odpowiedzi.

	Slajd, pytanie	Odpowiedzi
1	Spróbujcie wspólnie przeanalizować treść jednej z kartek świątecznych. Co zwykle spodziewamy się zobaczyć na kartkach bożonarodzeniowych?	<ul style="list-style-type: none">• św. Mikołaj/renifery,• choinka/prezenty/bombki,• żłóbek/stajenka/szopka,• neutralna treść (zimowy krajobraz, zwierzęta kojarzone z zimą itd.)
2	Co widzisz?	skały, pasące się owce
3	Co widzisz?	niebo
4	Co widzisz?	gwiazdę (betlejemską)
5	Co widzisz?	dwoje ludzi, prawdopodobnie Józefa i Maryję podróżującą na osie
6	Co widzisz?	mur, wieżę strażniczą
7	Jaka jest wymowa ilustracji? Jaka była intencja autora? Jakie wrażenie chciał wywołać w odbiorcach? Co chciał wyrazić? Zaproponuj własny tytuł dla ilustracji.	<ul style="list-style-type: none">• ilustracja ma negatywnie zaskakiwać odbiorcę; wywoływać wrażenie, że „coś jest nie tak”, powodować dyskomfort,• autor wyraża krytykę wobec istnienia muru oddzielającego Betlejem (szerzej: tereny na Zachodnim Brzegu Jordanu od terenów Izraela),• autor wyraża krytykę wobec muru jako narzędzia segregacji rasowej (apartheidu),• propozycje tytułu: <i>Zamurowane Boże Narodzenie, Boże Narodzenie pod murem, Zmiana adresu Bożego Narodzenia</i>
8	Autorstwo i tytuł kartki świątecznej	Banksy's Christmas card, <i>Joseph and Mary can't make it to Bethlehem</i> [tłum. Kartka świąteczna Banksy'ego, <i>Józef i Maryja nie mogą dotrzeć do Betlejem</i>] Źródło: https://www.facebook.com/PACE1948/photos/joseph-and-mary-cant-make-it-to-bethlehem-on-banksys-christmas-cardjoseph-and-ma/1490785861037952/ [dostęp: 11.12.2022].

Kod QR nr 2.

Aby powiązać treść filmu z treścią pracy Banksy'ego, poproś młodzież o udzielenie odpowiedzi na pytania zawarte w zadaniu 1. [🕒 3 min]. Uczniowie udzielają odpowiedzi na forum.

Następnie poproś uczniów i uczennice, aby zapoznali się z treścią źródła 2 i udzielili odpowiedzi na pytania zawarte w zadaniu 2. [🕒 5 min]. Uczniowie ustalają odpowiedzi w parach.

ROZWINIĘCIE.

LEKCJA 2 (KONTYNUACJA LEKCJI 1)

Podziel uczennice i uczniów na grupy odpowiadające wątkom tematycznym (Koegzystencja, Mur, Narodziny, Perspektywa Izraela). Zanim wspólnie obejrzyjecie film, poproś każdą z grup o zapoznanie się z pytaniami dotyczącymi każdego z wątków.

ZAKOŃCZENIE [🕒 10 min]

Zapytaj uczniów i uczennice, jakie refleksje im się nasuwają po obejrzeniu filmu: Jakie mieliście początkowe wyobrażenia o Betlejem (Ziemi Świętej)? Jak one zderzyły się z rzeczywistością pokazaną

Pozostałą część lekcji 1 możecie ewentualnie poświęcić na oglądanie filmu, któremu poświęcono lekcję 2. Sugerujemy obejrzenie filmu w całości. Pragniemy zauważyć, że pytania zawarte w zadaniu 2 przygotowano w taki sposób, aby można było dokonać selekcji fragmentów filmu i pracować tylko z pytaniami do wybranego wątku.

Poproś uczniów, aby podczas projekcji filmu zanotowali swoje odpowiedzi oraz odwołali się do materiału pomocniczego. Następnie zaproś przedstawicieli/przedstawicielki grup do zaprezentowania odpowiedzi.

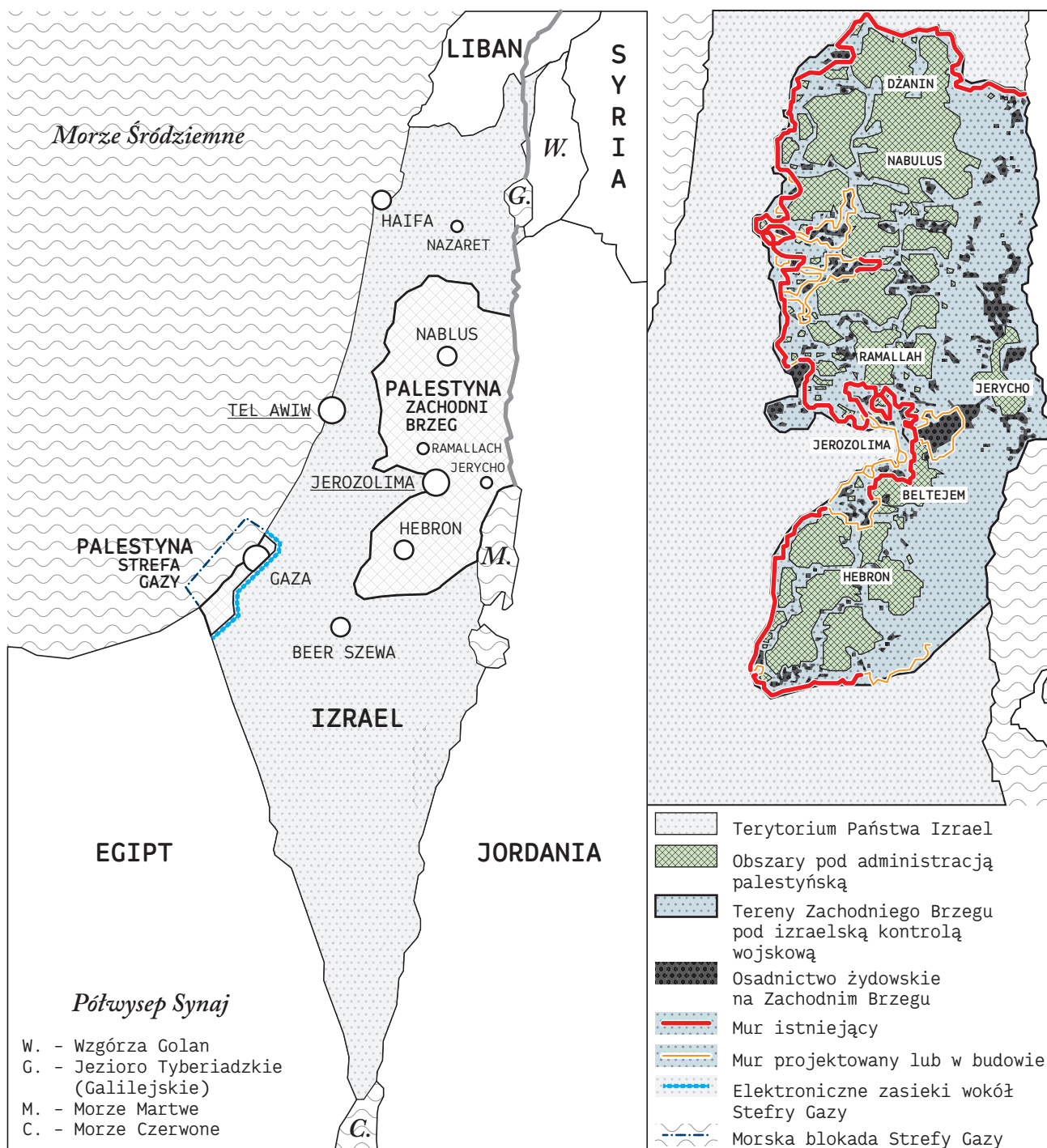
w filmie? Poproś o wskazanie największych zaskoczeń/przykładów konfrontacji wyobrażeń z rzeczywistością.

ZADANIE 1

Odpowiedzcie wspólnie na pytania umieszczone w tabeli.

A	Jakie wydarzenie spowodowało, że władze izraelskie przystąpiły do budowy muru?
B	Jak władze izraelskie uzasadniają potrzebę istnienia muru?
C	Czy potrafisz podać inne przykłady podobnych barier, istniejących w przeszłości lub współcześnie? Jeśli tak, to je wymień.
D	Zastanów się, jakie konsekwencje w codziennym życiu Palestyńczyków powoduje istnienie muru?

➔ Źródło 2. → ■■ Kod QR nr 2. Mapa. Izrael i Państwo Palestyna. Tereny okupowane przez Izrael (także tereny obecnego Państwa Palestyna*) [stan z 2021 roku]

Opracowanie własne na podstawie:

https://1.bp.blogspot.com/-bLJdySJZSuk/YJ7vL2zoC6I/AAAAAAAAADaU/RgTtmBmLwcc4Gr2sYVfYmjkF1rVUoxwGQCLcB/GasY-HQ/s0/2021-05-14_israel-palestine-control-map-2021.png [dostęp: 11.12.2022]

<https://www.worldatlas.com/maps/palestine> [dostęp: 11.12.2022]

Dzieje Arabów. 14 wieków cywilizacji, której nie znamy [w:] „Polityka” Pomocnik historyczny, Wydanie II uzupełnione, 2/2020, s. 109.

© Polityka Spółka z o.o. SKA, 2023, Więcej tekstów znajdziesz na ➔ www.polityka.pl

* Państwo Palestyna przyjęło Deklarację Niepodległości w listopadzie 1988 roku. W listopadzie 2012 r. uzyskało status państwa obserwatora ONZ, niebędącego członkiem ONZ. De facto było to uznanie suwerenności Państwa Palestyna.

ZADANIE 2

Na podstawie mapy i informacji zawartych w materiale pomocniczym, udziel odpowiedzi na pytania umieszczone w tabeli.

A	Jakie terytoria wchodzą w skład Państwa Palestyna?
B	Z jakimi państwami sąsiaduje Państwo Palestyna?
C	- Gdzie znajdują się osiedla żydowskie, o których mowa w filmie? - Jaki jest prawny status tych osiedli? Uwaga! Aby udzielić odpowiedzi na oba pytania, należy wcześniej przeczytać materiał pomocniczy – tłumaczenia napisów do filmu <i>VOX, The Israel-Palestine conflict: a brief, simple history</i> [tłum. <i>Konflikt izraelsko-palestyński: krótki i uproszczony opis</i>].

➦ Źródło 3. Reportaż. Marcin Gutowski, *Dzisiaj w Betlejem. Miasto symbol nie tylko od religijnej strony* [🕒 46:39 min] → 📱 Kod QR nr 2. Źródło: <https://tvn24.pl/programy/betlejem-miasto-symbol-nie-tylko-religijny-ra894580-2584341> [dostęp: 11.12.2022]

ZADANIE 3

Zanim przystąpicie do obejrzenia filmu, zapoznajcie się z pytaniami dotyczącymi każdego z wątków. Podczas oglądania filmu zanotujcie swoje odpowiedzi. Skorzystajcie z materiału pomocniczego. Pracując w grupach, wspólnie udzielcie odpowiedzi.

K O E G Z Y S T E N C J A

- Jakiej narodowości i wyznania są rodzice Teodoriusa?
- Jak długo, zdaniem rodziców Teodoriusa, trwa okres świąteczny w Palestynie?
- Przedstawicie ile wyznań chrześcijańskich obchodzą Boże Narodzenie w Betlejem/Palestynie?

- Co mówią rodzice Teodoriusa na temat współlistnienia wyznawców różnych wyznań w Betlejem?
- Czy ojciec Teodoriusa, Palestyńczyk, chrześcijanin, wymienia wyznawców wszystkich wyznań mieszkających w Ziemi Świętej?

- Czy w Szpitalu św. Rodziny w Betlejem przychodzą na świat tylko dzieci rodziców chrześcijan?

Kod QR nr 3.

	<ul style="list-style-type: none"> - Ensam spodziewa się bliźnięt. Jakie imię chciałyby nadać córce? - Czy jest to tradycyjne imię muzułmańskie?
	<ul style="list-style-type: none"> - Co mówi Ensam na temat daty porodu przypadającej na dzień Bożego Narodzenia?
	<ul style="list-style-type: none"> - Czy wypowiedzi Ensam i rodziców Teodoriusa są zgodne z obrazem Palestyny z początków XX wieku, o którym jest mowa w źródle 1.

M U R

	<ul style="list-style-type: none"> - Wymień elementy struktury muru.
	<ul style="list-style-type: none"> - Czy mur, poza fizycznym rozdzieleniem dwóch społeczności, pełni funkcje, które moglibyśmy określić jako „psychologiczne”?
	<ul style="list-style-type: none"> - Jakie są praktyczne konsekwencje istnienia muru?

- Jakie ślady interwencji żołnierzy izraelskich na ulicach Betlejem pokazano w filmie?

- Na czym polega różnica w nazywaniu i postrzeganiu funkcji muru przez Izraelczyków i Palestyńczyków?

N A R O D Z I N Y

- Jak nazywa się zgromadzenie zakonne prowadzące dom dziecka w Betlejem?
- Jakiego wyznania jest to zgromadzenie?

- Czy udaje się ustalić tożsamość dzieci trafiających do domu dziecka?
- Jakie są przypuszczenia dotyczące pochodzenia dzieci?
- Jaki jest prawny status dzieci wychowywanych w domu dziecka prowadzonym przez siostry szarytki?

- Z czego wynika tak duża liczba porzucanych noworodków, trafiających do domu dziecka?
- W jaki sposób wspólnota muzułmańska traktuje dzieci przebywające w domu dziecka, a jak później, gdy dorosną?

P E R S P E K T Y W A I Z R A E L A

- Jakie jest stanowisko izraelskiej rodziny z Jerozolimy w kwestii istnienia muru?

- Jakie jest stanowisko byłego izraelskiego żołnierza (który odbywał służbę na Zachodnim Brzegu) w kwestii izraelskiej polityki wobec Palestyńczyków?

- Czy jego zdaniem społeczeństwo izraelskie jest świadome rzeczywistej sytuacji Palestyńczyków, odseparowanych od niego murem?

- Kto jest narzędziem zastraszania Palestyńczyków?

M. Berger, *Israel's hugely controversial "nation-state" law, explained* [tłum. Wyjaśnienie niezwykle kontrowersyjnego izraelskiego prawa o „państwie narodowym”], [fragmenty]

Źródło: <https://www.vox.com/world/2018/7/31/17623978/israel-jewish-nation-state-law-bill-explained-apartheid-net-anyahu-democracy> [dostęp: 05.01.2023]

(...) Izrael uchwalił [...] kontrowersyjne nowe „prawo o państwie narodowym” wywołując [tym] zarówno świętowanie, jak i zacieklą debatę na temat samej natury Izraela. (...) Każde ze (...) stwierdzeń [nowego prawa], samo w sobie, było kontrowersyjne, ale razem wzięte są jasną, jednoznaczną deklaracją tego, jak obecni przywódcy państwa żydowskiego postrzegają zarówno państwo [jak] i różnorodne grupy nazywające je domem. Skrajnie prawicowy rząd premiera Izraela Benjamina Netanjahu poparł ustawę i okazywał radość z powodu uchwalenia prawa. (...) Ale dla izraelskich Arabów, stanowiących jedną piątą z 9 milionów obywateli Izraela, nowe prawo było uderzeniem w twarz. Kiedy ustawa przeszła, arabscy parlamentarzyści podarli kopie ustawy krzycząc „apartheid”* w Knesecie [parlamencie Izraela]. (...) Lider koalicji głównie arabskich partii, obecnie w opozycji [do rządu], powiedział w oświadczeniu, że Izrael „uchwalił prawo żydowskiej supremacji i powiedział nam [Arabom], że zawsze będziemy obywatelami drugiej kategorii”. Palestyńczycy, liberalni amerykańscy Żydzi i wielu Izraelczyków na lewicy również potępiło [nowe prawo] jako rasistowskie i niedemokratyczne. (...) Szef bezpartyjnego Izraelskiego Instytutu Demokracji, z siedzibą w Jerozolimie, nazwał nowe prawo „szowinistycznym i powodującym podziały” oraz „niepotrzebnym wstydem dla Izraela”.

Ale u podstaw nowego prawa leży głęboka, egzystencjalna debata, z którą Izraelczycy borykają się niemal od założenia państwa: czy Izrael może być „państwem żydowskim”, chroniącym i celebrują-

cym tożsamość żydowską jednocześnie będąc liberalną demokracją, chroniącą prawa wszystkich mniejszości, w tym nie-Żydów? Nowe prawo dotyczy długotrwałych sporów o granice i tożsamość. Izrael, założony w 1948 roku w następstwie Holokaustu, od dawna zмага się z samoidentyfikacją jako demokracja w stylu zachodnim, zapewniająca równe prawa wszystkim obywatelom bez względu na rasę [pochodzenie] czy religię oraz [jednocześnie] kraj pomyślany jako schronienie dla Żydów. [Napływające] fale żydowskich imigrantów z krajów arabskich, a także z Rosji i Europy Wschodniej, Ameryki Południowej i Etiopii przyczyniły się do wzrostu żydowskiej populacji Izraela. Zgodnie z izraelskim „Prawem powrotu” każdy Żyd może z łatwością zostać obywatelem Izraela.

Ale podczas wojny Izraela o niepodległość, którą Palestyńczycy nazywają „nakbą” [czyli „katastrofą” 700 000 Palestyńczyków zostało wypędzonych lub opuściło swoje domy. Dziś ich potomkowie pozostają uchodźcami, a wielu nadal mieszka w miejskich obozach dla uchodźców przypominających slumsy na całym Bliskim Wschodzie. Tym Palestyńczykom, którzy pozostali w Izraelu w 1948 roku, zaoferowano [izraelskie] obywatelstwo i obecnie stanowią 21 procent populacji. W ciągu dziesięcioleci od swojego powstania Izrael stoczył kilka wojen ze swoimi arabskimi sąsiadami, walczył z powstaniem Palestyńczyków [intifady] i atakami terrorystycznymi. Dziś Izraelczycy [pochodzenia arabskiego] mają inny status prawny niż 350 000 Palestyńczyków żyjących pod izraelską okupacją w tzw. wschodniej Jerozolimie, niż 2,5 miliona mieszkańców Zachodniego Brzegu zarządzanego przez władze Autonomii Palestyńskiej, niż 1,9 miliona mieszkańców zablokowanej [przez Izrael] Strefy Gazy zarządzanej przez Hamas, uznawany przez US i kilka innych państw Zachodu za organizację terrorystyczną. Technicznie te populacje Palestyńczyków są bezpaństwowcami.

* Apartheid – [z hol. separacja, odrębność, rozróżnienie] doktryna społeczno-polityczna głoszona i realizowana w Republice Południowej Afryki (a także Rodezji) w drugiej połowie XX w., stanowiąca podstawę funkcjonowania tego państwa. Do jej podstawowych założeń należały segregacja rasowa i dyskryminacja mieszkańców RPA innych ras niż biała. Doktryna ta służyła utrwaleniu władzy białej mniejszości ludności. Apartheid znalazł swój wyraz w ustawodawstwie tego kraju.

Oznacza to, że Palestyńczycy we wschodniej Jerozolimie nie mogą głosować w izraelskich wyborach krajowych ani uzyskać izraelskiego paszportu (...). [Z kolei] dla Palestyńczyków na Zachodnim Brzegu i w Strefie Gazy, oznacza to, że większość ich [codziennego] życia jest kontrolowana przez Izrael – kraj, w którym nie mają bezpośredniego głosu.

Z drugiej strony izraelscy Arabowie są obywatelami Izraela i dlatego, przynajmniej w teorii, mają dostęp do tych samych paszportów, wyborów, edukacji, opieki zdrowotnej, infrastruktury i bezpieczeństwa jak Izraelczycy [pochodzenia żydowskiego]. Ale chociaż z pewnością cieszą się większymi prawami niż Palestyńczycy we wschodniej Jerozolimie, którzy z kolei są w lepszej sytuacji niż Palestyńczycy na Zachodnim Brzegu będący w znacznie lepszej sytuacji niż Palestyńczycy w Strefie Gazie, Izraelczycy [pochodzenia arabskiego] mówią, że od powstania [Izraela] w praktyce nie przyznano im tych samych praw, jakie przyznano Izraelczykom [pochodzenia żydowskiego]. Jest to jeden z powodów, dla których wielu Izraelczyków [pochodzenia arabskiego] określa się mianem Palestyńczyków z izraelskim obywatelstwem. Stowarzyszenie Praw Obywatelskich w Izraelu [ACRI], izraelska organizacja praw człowieka, udokumentowało głęboko zakorzenioną dyskryminację oraz różnice społeczno-ekonomiczne w „*gruntach, planowaniu urbanistycznym, mieszkalnictwie, infrastrukturze, rozwoju gospodarczym i edukacji*”. Według ACRI ponad połowa biednych rodzin w Izraelu to Arabowie, a arabskie gminy są najbiedniejszymi w kraju. Co więcej, ACRI twierdzi, że Izraelczycy [pochodzenia arabskiego] są traktowani z „wrogością i nieufnością” oraz że „duża część izraelskiej opinii publicznej [postrzega] arabską mniejszość zarówno jako piątą kolumnę**, jak i zagrożenie demograficzne”. Zatem dla Izraelczyków [pochodzenia arabskiego] nowe „prawo o państwie narodowym” jest jedynie kulminacją lat instytucjonalnej dyskryminacji. Dopiero teraz dyskryminacja została oficjalnie zapisana w prawie podstawowym Izraela – odpowiedniku konstytucji.

** Piąta kolumna – tutaj w znaczeniu wroga działającego podstępnie i po kryjomu wewnątrz kraju i związanego z ugrupowaniami stanowiącymi zagrożenie płynące z zewnątrz.

Oto, co tak naprawdę mówi nowe prawo (...):

1) „Prawo do samostanowienia narodowego w Państwie Izrael jest unikalne dla narodu żydowskiego”. Deklaracja nie stwierdza tylko, że Izrael jest historyczną ojczyzną Żydów, co jest rdzeniem ideologii syjonistycznej i argumentem za istnieniem państwa żydowskiego na terenie dzisiejszego Izraela. [Nowe prawo] idzie dalej i jednoznacznie stwierdza, że Żydzi – i tylko Żydzi – mają wyłączne prawo do „samostanowienia” w Izraelu.

Innymi słowy, tylko Żydzi mają prawo decydować, w jakim państwie i społeczeństwie żyją. Co oznacza, domyślnie, że nie-Żydzi – tacy jak palestyńscy obywatele Izraela, z których niektórzy są muzułmanami, a niektórzy chrześcijanami – nie mają tego samego prawa. Zwolennicy (...) [nowego prawa] twierdzą, że Żydzi mają prawo do własnego miejsca, tak jak inni ludzie, i że zapisanie tej zasady w prawie jest konieczne, aby Izrael pozostał pod żydowską kontrolą. Z drugiej strony krytycy twierdzą, że ten środek jest niedemokratyczny i zasadniczo ustanawia dwie odrębne klasy obywateli: Żydów i wszystkich innych. Niektórzy porównują to nawet do ścisłej segregacji rasowej w RPA w okresie apartheidu, w którym rdzenną czarną ludnością afrykańską rządził reżim kolonialny oparty na białej supremacji.

2) „Językiem państwowym jest hebrajski”, podczas gdy język arabski „ma w państwie specjalny status”. Przez 70 lat zarówno hebrajski, jak i arabski były oficjalnymi językami w Izraelu. [Nowe prawo] właśnie to zmieniło. Arabski jest powszechnie używany przez Palestyńczyków w Izraelu [Izraelczyków pochodzenia arabskiego], a także przez niektórych Izraelczyków pochodzenia żydowskiego z korzeniami w krajach arabskich [oni sami lub ich przodkowie przybyli do Izraela z państw arabskich]. Jednak w Izraelu od dawna zakłada się, że trzeba znać hebrajski, aby zdobyć dobre wykształcenie i pracę oraz, aby móc wchodzić w interakcje z oficjalną biurokracją rządową, która w dużej mierze (...) [funkcjonuje] tylko w języku hebrajskim. „Specjalny status” języka arabskiego (...) gwarantuje, że niektóre elementy, takie jak znaki drogowe, pozostaną dwujęzyczne. Jednak Izraelczycy

[pochodzenia arabskiego] twierdzą, że pozbawienie języka arabskiego jego oficjalnego statusu ma na celu wymazanie ich tożsamości i historii. Mówią też, że postawi ich to w niekorzystnej sytuacji ekonomicznej, ponieważ hebrajski często nie jest dobrze nauczany w szkołach w społecznościach arabsko-izraelskich.

3) Prawo stanowi, że „państwo postrzega osadnictwo żydowskie jako wartość narodową i będzie działać na rzecz zachęcania i promowania jego zakładania i rozwoju”, bez określania gdzie. (...) Jest to fundamentalna kwestia dla wielu Izraelczyków – [tych] religijnych i [tych] religijnych [o poglądach] nacjonalistycznych. Uważają [oni], że Zachodni Brzeg jest częścią Izraela, zarówno dlatego, że Izrael zdobył tę ziemię w 1967 roku, jak i dlatego, że jest [ona] częścią biblijnej Ziemi Świętej. Argumentuje się, że skoro należy [ona] do Izraela, Izraelczycy [pochodzenia żydowskiego] mogą swobodnie budować osiedla (...) na Zachodnim Brzegu. Większość społeczności międzynarodowej, a także Palestyńczycy i więcej niż kilku Izraelczyków nie zgadza się z tym. Twierdzą, że Zachodni Brzeg należy do przyszłego państwa palestyńskiego i że Izrael okupuje go nielegalnie od momentu przejścia tego terytorium w 1967 r. W związku z tym osiedla żydowskie na Zachodnim Brzegu są nielegalne w świetle prawa międzynarodowego. Tak więc, nie wspominając konkretnie o Zachodnim Brzegu, nowe prawo balansuje na granicy ustanawiając „żydowskie osadnictwo jako wartość narodową” bez wyraźnego określenia, gdzie te osady mogłyby się znajdować. (...) Przeciwnicy tego [przepisu] twierdzą, że jest on szkodliwy (...) także dla Izraelczyków [pochodzenia arabskiego], ponieważ przepis wydaje się tworzyć prawną możliwość separowania Arabów od życia w społecznościach żydowskich. Zwolennicy prawa twierdzą, że tak wygląda silne państwo żydowskie.

Prawo o państwie narodowym zostało przyjęte (...) po latach debat politycznych (...). „Dzisiaj ustanowiliśmy prawo: to jest nasz naród, język i flaga” – powiedział [premier] w oświadczeniu. „W ostatnich latach byli tacy, którzy próbowali to zakwestionować, podkopać rdzeń naszego istnienia”. (...) Wewnętrznie rząd Netanjahu ograniczył również prze-

strzeń dla krytyki politycznej, na przykład promując prawa, które utrudniają finansowanie grup praw człowieka i zabraniając grupom krytykującym wojско lub okupację ziemi palestyńskiej przemawiania w szkołach. W tym kontekście „prawo o państwie narodowym” rzuca światło na głęboką polaryzację w izraelskiej polityce i społeczeństwie dotyczącą kierunku, jaki obierze Izrael w przyszłości.

Tłumaczenie własne: <https://www.vox.com/world/2018/7/31/17623978/israel-jewish-nation-state-law-bill-explained-apartheid-net-anyahu-democracy> [dostęp: 05.01.2023]

Uwaga! Zanim udzielisz odpowiedzi na pytania, zastanów się nad znaczeniem następujących słów:

*„Nie wszyscy muzułmanie są Arabami.
Nie wszyscy Arabowie są Palestyńczykami.
Nie wszyscy Palestyńczycy są muzułmanami”.*

Nie wszyscy muzułmanie są Arabami. Arabowie stanowią około 20 procent muzułmanów (wyznawców islamu) na świecie. Na Bliskim Wschodzie wyznawcami islamu są Irańczycy, Kurdowie i Turcy, którzy nie posługują się językiem arabskim i nie postrzegają się jako Arabowie. Największe populacje muzułmanów zamieszkują np. Indonezję, Pakistan, Bangladesz, Indie i żadne z tych państw nie jest arabskojęzyczne.

Nie wszyscy Arabowie są Palestyńczykami. Arabowie to określenie grupy etnicznej, która zamieszkuje tzw. kraje arabskie leżące w Azji Zachodniej, Afryce Północnej i na Półwyspie Somalijskim (inaczej w Rogu Afryki). Natomiast Palestyńczycy są potomkami mieszkańców historycznej Palestyny. Nazywa się ich również Arabami palestyńskimi.

Nie wszyscy Palestyńczycy są muzułmanami. Większość Palestyńczyków wyznaje islam. Jednak wśród nich istnieje liczna chrześcijańska mniejszość wyznaniowa.

Na podstawie tekstu oraz informacji zawartych w kalendarium (→ ■■ Kod QR nr 0 do materiału pomocniczego) odpowiedz na pytania zamieszczone w tabeli.

1	Rozstrzygnij, czy Izrael jest państwem homogenicznym (jednolitym etnicznie) czy heterogenicznym (zróżnicowanym etnicznie).
2	Czy Izraelczycy pochodzenia żydowskiego stanowią jednolitą grupą?
3	Wymień grupy ludności pochodzenia arabskiego, które wspomniano w tekście.
4	Wyjaśnij znaczenie słów: „wielu Izraelczyków [pochodzenia arabskiego] określa się mianem Palestyńczyków z izraelskim obywatelstwem”.

Kod QR nr 0.

5	<p>Wyjaśnij znaczenie słów: „technicznie te populacje są bezpaństwowcami*^o”. Uwaga! Zanim udzielisz prawidłowej odpowiedzi, zapoznaj się z informacjami zawartymi w kalendarium.</p> <p>* Bezaństwowiec – osoba nieposiadająca żadnego obywatelstwa, inaczej apatryda (gr. niemający ojczyzny).</p>
6	<p>Wyjaśnij znaczenie słów: „duża część izraelskiej opinii publicznej [postrzega] arabską mniejszość zarówno jako piątą kolumnę, jak i zagrożenie demograficzne”.</p>
7	<p>W rezultacie wprowadzenia nowego prawa nastąpiła zmiana statusu języka arabskiego w Izraelu. Podaj przykłady praktycznych skutków tej zmiany.</p>
8	<p>Wyjaśnij, na czym polega intencjonalne (celowe) niedomówienie w treści nowego prawa dotyczącego żydowskiego osadnictwa. Co jest przyczyną tego niedomówienia?</p>

9	Wyjaśnij, na czym polega analogia (podobieństwo) pomiędzy założeniami izraelskiego „Prawa o państwie narodowym” a zasadami apartheidu stosowanego w RPA w XX w.?
10	Czy uchwalenie „Prawa o państwie narodowym” jest zgodne z definicją liberalnej demokracji w stylu zachodnim?

VOX, THE ISRAEL-PALESTINE CONFLICT: A BRIEF, SIMPLE HISTORY

Zapis tłumaczenia napisów ↗ VOX, *The Israel-Palestine conflict: a brief, simple history* [tłum. *Konflikt izraelsko-palestyński: opis krótki i uproszczony*] [🕒 10:18 min] → 📱 Kod QR nr 1

[0:03] Jednym z największych mitów dotyczących konfliktu izraelsko-palestyńskiego jest twierdzenie, że trwa on od wieków, że chodzi [w nim] o starożytną nienawiść religijną.

[0:10] W rzeczywistości, podczas gdy w grę wchodzi religia, konflikt dotyczy głównie dwóch grup ludzi, zgłaszających roszczenia do tej samej ziemi.

[0:16] I tak naprawdę [konflikt liczy sobie] tylko około stulecia, [sięga] początku XX wieku.

[0:19] Mniej więcej wówczas region [położony] wzdłuż wschodniej części Morza Śródziemnego, obecnie nazywany Izraelem i Palestyną znajdował się pod panowaniem osmańskim [tureckim, trwającym już kilka stuleci].

[0:27] [Region] był zróżnicowany religijnie. Zamieszkiwali go głównie muzułmanie i chrześcijanie, ale także niewielka liczba Żydów, [wszystkie trzy grupy] żyły na ogół w pokoju. [0:33] Zmieniało się to w dwojaki sposób.

[0:36] Po pierwsze, wśród wielu ludzi w regionie rozwijało się poczucie bycia nie tylko etnicznymi Arabami, ale [jednocześnie] Palestyńczykami o odrębnej tożsamości narodowej.

[0:43] W tym samym czasie, w nieodległej Europie, coraz więcej Żydów przyłączało się do ruchu zwanego syjonizmem, który głosił, że judaizm to nie tylko religia, ale narodowość, która zasługuje na własne państwo.

[0:55] A po stuleciach prześladowań wielu wierzyło, że [powstanie] państwa żydowskiego jest jedyną drogą [zagwarantowania sobie] bezpieczeństwa. I w swojej historycznej ojczyźnie na Bliskim Wschodzie pokładali nadzieję na ustanowienie [państwa żydowskiego].

[1:05] W pierwszych dziesięcioleciach XX wieku osiedliły się tam dziesiątki tysięcy europejskich Żydów.

[1:10] Po [zakończeniu] pierwszej wojny światowej imperium osmańskie upadło, a imperia brytyjskie i francuskie [podzieliły się osmańskimi terytoriami]

[1:16] na Bliskim Wschodzie. Brytyjczycy przejęli kontrolę nad regionem zwanym [przez Brytyjczyków] [1:19] Mandatem dla Palestyny.

[1:22] Początkowo Brytyjczycy zezwolili na imigrację Żydów.

[1:26] [W miarę przybywania] większej liczby Żydów, osiedlających się w komunach rolniczych, napięcie między Żydami a Arabami rosło.

[1:32] Obie strony dopuszczały się aktów przemocy.

[1:34] W latach trzydziestych [XX wieku] Brytyjczycy zaczęli ograniczać imigrację żydowską. W odpowiedzi powstały milicje żydowskie w celu walki z miejscowymi Arabami, jak i przeciwstawiania się rządowi Brytyjczyków.

[1:44] Potem nastąpił [czas] Holokaustu, które zmusiły o wiele więcej Żydów do ucieczki z Europy do brytyjskiej Palestyny i pobudziły większą część świata, aby wesprzeć [powstanie] państwa żydowskiego.

[1:53] W 1947 r., gdy narastała przemoc na tle religijnym między Arabami a Żydami, Organizacja Narodów Zjednoczonych zatwierdziła plan podziału brytyjskiej Palestyny na dwa odrębne państwa: jedno dla Żydów – Izrael, i jedno dla Arabów – Palestynę.

[2:06] Jerozolima, zamieszkiwana przez Żydów, muzułmanów i chrześcijan, [gdzie znajdowały się] święte miejsca [wszystkich trzech religii], miała stać się specjalną strefą międzynarodową.

[2:12] Plan [ten] miał dać Żydom państwo, ustanowić niepodległość Palestyny i zakończyć przemoc na tle religijnym, której Brytyjczycy nie byli już w stanie kontrolować.

[2:21] Żydzi zaakceptowali ten plan i ogłosili [jego] niepodległość jako Izrael.

[2:25] Ale Arabowie w całym regionie postrzegali plan ONZ jako kolejny [przejaw] europejskiego kolonializmu zmierzającego do kradzieży ich ziemi.

Kod QR nr 1.

- [2:32] Wiele państw arabskich, które niedawno same uzyskały niepodległość, wypowiedziało wojnę Izraelowi w celu ustanowienia zjednoczonej arabskiej Palestyny, [obejmującej teren] całej brytyjskiej Palestyny.
- [2:45] Nowe państwo Izrael wygrało wojnę. W czasie wojny Izrael sięgnął daleko poza swoje [ówczesne] granice [ustalone] zgodnie z planem ONZ. Zajął zachodnią część Jerozolimy i znaczną część ziemi [2:55] mającej być częścią Palestyny.
- [2:57] Izraelczycy wyrzucili także ogromną liczbę Palestyńczyków z ich domów, tworząc wielką populację uchodźców, których potomkowie liczą dziś około 7 mln.
- [3:07] Pod koniec wojny Izrael kontrolował całe terytorium z wyjątkiem [Strefy] Gazy, kontrolowanej przez Egipt oraz Zachodniego Brzegu, terenu znajdującego się na zachód od rzeki Jordan, kontrolowanego przez Jordanię.
- [3:17] Był to początek trwającego od dziesięcioleci konfliktu arabsko-izraelskiego.
- [3:22] W tym okresie wielu Żydów [żyjących dotychczas] w krajach [zamieszkiwanych przez] większość arabską, uciekło lub zostało wypędzonych i przybyło do Izraela.
- [3:28] Wtedy wydarzyło się coś, co odmieniło konflikt. W 1967 r. Izrael i sąsiednie państwa arabskie stoczyły kolejną wojnę.
- [3:38] Po jej zakończeniu, Izrael przejął Wzgórze Golan od Syrii, Zachodni Brzeg od Jordanii, oraz Gazę i Półwysep Synaj od Egiptu.
- [3:47] Izrael okupował teraz terytoria palestyńskie, w tym całą Jerozolimę i jej miejsca święte.
- [3:53] To uczyniło Izrael odpowiedzialnym za rządzenie Palestyńczykami – narodem, z którym [Izrael] walczył przez dekady.
- [3:58] W 1978 r. Izrael i Egipt podpisały, za pośrednictwem USA, porozumienia z Camp David. Wkrótce potem Izrael oddał Półwysep Synaj Egipcjom w ramach traktatu pokojowego.
- [4:08] W tamtym czasie wzbudziło to duże kontrowersje w świecie arabskim.
- [4:11] Prezydent Egiptu Anwar Sadat został zamordowany po części z powodu oburzenia wobec [zawarcia pokoju z Izraelem].
- [4:16] Oznaczało to jednak początek końca większego konfliktu arabsko-izraelskiego.
- [4:20] W ciągu następnych kilku dziesięcioleci państwa arabskie stopniowo zawierały pokój z Izraelem, jeśli nawet nie podpisywano formalnych traktatów pokojowych.
- [4:28] Ale izraelskie wojsko wciąż okupowało palestyńskie terytoria na Zachodnim Brzegu i [w Strefie] Gazy. Wtedy konflikt [arabsko-izraelski] przekształcił się w walkę izraelsko-palestyńską.
- [4:39] W latach 60. XX w. powstała Organizacja Wyzwolenia Palestyny. [Jej celem] było powstanie palestyńskiego państwa.
- [4:44] OWP prowadziła walkę z Izraelem, [stosując] akty terroryzmu.
- [4:48] Początkowo OWP rościła sobie pretensje do całego [terytorium brytyjskiego mandatu] Palestyny, co oznacza, że chciała całkowitej likwidacji państwa Izrael.
- [4:55] Walki między Izraelem a OWP trwały latami, włącznie z izraelską inwazją [5:01] na Liban w 1982 roku, aby usunąć OWP z [siedziby w] Bejrucie.
- [5:09] OWP twierdziła później, że zaakceptuje podział ziemi między Izrael i Palestynę, [5:12] ale konflikt trwał.
- [5:14] Gdy to wszystko się działo, w okupowanej przez Izrael Palestynie dokonywały się dramatyczne zmiany, [na jej] tereny wkraczali Izraelczycy.
- [5:22] Ludzie ci, nazywani osadnikami, osiedlili się na Zachodnim Brzegu i w [Strefie] Gazy [niezależnie] czy Palestyńczycy tego chcieli, czy nie.
- [5:29] Niektórzy osiedlili się z powodów religijnych, inni, aby przejąć ziemię dla Izraela, niektórzy tylko dlatego, że tamtejsze mieszkania są tanie i często dotowane przez izraelski rząd.
- [5:38] Niektóre osady to miasta z tysiącami ludzi; inne to małe społeczności w głębi Zachodniego Brzegu.
- [5:54] Za osadnikami podążają strzegący ich żołnierze, a rozrastające się [żydowskie] osady zmuszają Palestyńczyków do opuszczenia swojej ziemi; rozdzielają się [palestyńskie] społeczności.
- [6:01] [Izraelczycy] sprawiają, że okupacja jest znacznie bardziej bolesna dla Palestyńczyków.
- [6:05] W dłuższej perspektywie, dzieląc [w ten sposób] ziemię palestyńską, [Izraelczycy] znacznie utrudniają powstanie niepodległego państwa palestyńskiego.

- [6:12] Dzisiaj na terenach okupowanych żyje kilka set tysięcy izraelskich osadników, mimo że
- [6:17] społeczność międzynarodowa uważa te osady za nielegalne.
- [6:19] Pod koniec lat 80. frustracja Palestyńczyków przerodziła się w intifadę – tak w języku arabskim określa się powstanie.
- [6:28] Zaczęło się ono głównie od protestów i bojkotów, ale wkrótce stało się gwałtowne, a Izrael odpowiedział z dużą siłą.
- [6:34] Podczas pierwszej intifady zginęło kilkuset Izraelczyków i ponad tysiąc Palestyńczyków.
- [6:41] Mniej więcej w tym samym czasie grupa Palestyńczyków w Gazie, uważających OWP za [ugrupowanie] zbyt świeckie i zbyt nastawione na [zawarcie] kompromisu, stworzyła Hamas, brutalną grupę ekstremistów dążącą do zniszczenia Izraela.
- [6:53] Na początku lat 90. stało się jasne, że Izraelczycy i Palestyńczycy muszą zawrzeć pokój i przywódcy [6:59] obu stron podpisali porozumienia z Oslo.
- [7:02] Miał to być pierwszy duży krok w kierunku możliwego wycofania się Izraela z terytorium Palestyny [7:08] i utworzenia niepodległego państwa dla Palestyńczyków.
- [7:13] Porozumienia z Oslo ustanowiły Autonomię Palestyńską, przyznając Palestyńczykom odrobinę wolności samorządu na wyznaczonych obszarach.
- [7:21] Twardogłowi z obu stron [konfliktu] sprzeciwiali się porozumieniom z Oslo. Członkowie Hamasu przeprowadzili samobójcze zamachy bombowe, próbując sabotować proces [pokoju].
- [7:30] Przedstawiciele izraelskiej prawicy protestowali przeciwko rozmowom pokojowym, demonstranci nazywali premiera Icchaka Rabina zdrajcą i nazistą.
- [7:37] Niedługo po podpisaniu przez Rabina drugiej rundy porozumień z Oslo, skrajnie prawicowy Izraelczyk śmiertelnie postrzelił go w Tel Awiwie.
- [7:45] Zamach ten pokazał, jak ekstremiści po obu stronach [konfliktu] mogą stosować przemoc, aby zagrozić pokojowi i podtrzymać permanentny konflikt, dążąc do całkowitego zniszczenia drugiej strony. [7:55] Jest to dynamika istniejąca od zawsze.
- [7:58] Negocjacje mające na celu dopracowanie ostatecznych szczegółów pokoju ciągnęły się przez wiele lat, a Wielki Szczyt w Camp David w 2000 r. nie przyniósł niczego.
- [8:06] Palestyńczycy uznawszy, że pokój nie nadejdzie, zorganizowali drugą intifadę, tym razem o wiele bardziej gwałtowną niż pierwsza.
- [8:14] Zanim [druga inflada] zakończyła się kilka lat później, pochłonęła życie około 1000 Izraelczyków i 3200 Palestyńczyków.
- [8:22] Druga intifada naprawdę odmieniła konflikt. Izraelczycy stali się znacznie bardziej sceptyczni w sprawie zaakceptowania pokoju przez Palestyńczyków czy podejmowania prób zawarcia pokoju.
- [8:31] Izraelska polityka przesunęła się w prawo, a kraj rozpoczął budowę muru i punktów kontrolnych, aby kontrolować Palestyńczyków.
- [8:36] Tak naprawdę izraelskie władze nie próbują już rozwiązać konfliktu, po prostu nim zarządzają
- [8:40] Palestyńczycy mają poczucie, że ani negocjacje, ani przemoc [nic] nie zadziałały, [natomiast oni sami] utknęli pod [izraelską] stale rosnącą okupacją, bez przyszłości jako ludzie.
- [8:49] W tym samym roku Izrael wycofał się ze Strefy Gazy. Hamas zdobył władzę, ale odciął się od Autonomii Palestyńskiej w krótkotrwałej wojnie domowej.
- [8:55] [W rezultacie] nastąpiło oddzielenie Strefy Gazy od Zachodniego Brzegu.
- [9:00] Izrael nałożył na Gazę duszącą blokadę, a bezrobocie wzrosło tam do 40 proc.
- [9:05] Jest to stan konfliktu, jaki znamy dzisiaj.
- [9:08] Jest on stosunkowo nowy i nie do zniesienia dla Palestyńczyków.
- [9:11] Na Zachodnim Brzegu coraz więcej [izraelskich] osiedli dla Palestyńczyków, którzy często reagują protestami, czasem przemocą, chociaż większość chce po prostu normalnego życia.
- [9:20] W Strefie Gazy Hamas i inne brutalne grupy toczą okresowe wojny z Izraelem.
- [9:26] W walkach, w przeważającej mierze, zabijani są Palestyńczycy, w tym wielu cywilów.
- [9:30] W samym Izraelu większość ludzi stała się apatyczna i dla większości [izraelska] okupacja utrzymuje konflikt stosunkowo daleko od [nurtu] ich codziennego życia, [podzielonego] momentami krótkotrwałej, ale strasznej przemocy.

[9:42] Jest mało politycznej woli do [zawarcia] pokoju.

[9:46] Tak naprawdę nikt nie wie, dokąd prowadzi [ten] konflikt.

[9:49] Może trzecia intifada. Może upadek Państwa Palestyna*

* W 2013 roku nazwę Autonomia Palestyńska zastąpiono nazwą Państwo Palestyna.

[9:54] Ale wszyscy zgadzają się, że obecna sytuacja nie może trwać dłużej. Izraelska okupacja Palestyńczyków jest zbyt niestabilna, by mogła trwać. Jeśli nie dojdzie do jakiejś dramatycznej zmiany, cokolwiek nastąpi później, będzie znacznie gorsze.

KALENDARIUM KONFLIKTU IZRAELSKO-PALESTYŃSKIEGO

od 1880 r. w Europie nasila się antysemityzm; początek regularnych pogromów w Rosji

1882 r. pierwsza fala emigracji żydowskiej do Palestyny; (kolejne fale migracji do Palestyny miały miejsce w latach 1882–1903, 1904–1913, 1919–1923, 1924–1931, 1931–1940, 1941–1947 – tzw. Alija Bet)

1894–1906 r. Sprawa Dreyfusa

1896 r. Theodor Herzl publikuje pracę *Państwo żydowskie*

1897 r. I Kongres Syjonistyczny w Bazylei. W Wilnie powstaje Bund, żydowska partia socjalistyczna

1917 r. Deklaracja Balfoura: rząd brytyjski ogłasza swą przychylność dla pomysłu utworzenia narodowego państwa żydowskiego w Palestynie

1919–1939 r. fala emigracji żydowskiej z Europy Wschodniej do Francji 1922 r. Mandat brytyjski w Palestynie

1933 r. Hitler dochodzi do władzy w Niemczech

1935 r. rasistowskie ustawy norymberskie

1936 r. zamieszki arabskie w Palestynie

9–10 listopada 1938 r. tzw. noc kryształowa w III Rzeszy

1939–1945 r. eksterminacja sześciu milionów Żydów w całej Europie, początkowo głównie w obozach koncentracyjnych (Auschwitz, Majdanek, Bergen-Belsen). Od 1942 r. powstają obozy zagłady, gdzie masowo morduje się przywożonych więźniów (Auschwitz-Birkenau, Majdanek, Treblinka, Sobibór, Bełżec, Chełmno)

1943 r. powstanie w getcie warszawskim

1945–1946 r. procesy norymberskie. Aliancki trybunał wojskowy osądził nazistowskich zbrodniarzy wojennych. Rafał Lemkin, amerykański prawnik (z pochodzenia polski Żyd), jako pierwszy użył terminu ludobójstwo

1946 r. pogrom w Kielcach

1947 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjmuje plan podziału Palestyny 14 maja 1948 r. ogłoszenie niepodległości Izraela

1948 r. wojna o niepodległość pomiędzy koalicją państw arabskich, sprzymierzonych z frakcjami palestyńskimi a siłami izraelskimi. Izrael przejmuje kontrolę nad dużą częścią terytorium. Setki tysięcy Palestyńczyków uciekają lub są wypędzone ze swojej ziemi. W rezultacie wojny następuje exodus Palestyńczyków zwany „Nakba” (katastrofa)

1956 r. wojna na Synaju. Prezydent Egiptu (Gamal Abdel Nasser) dokonuje nacjonalizacji Kanału Sueskiego, ważnego szlaku handlowego łączącego Morze Czerwone i Morze Śródziemne. Izrael atakuje Egipt. Wojnę kończy podpisanie pokoju wspierane przez USA i ZSRR

1957 r. powstanie palestyńskiej partii politycznej Fatah

1964 r. powstanie Organizacji Wyzwolenia Palestyny (OWP)

1967 r. wojna sześciodniowa. Izraelskie samoloty atakują egipskie lotniska, a izraelskie siły lądowe wkraczą na Półwysep Synaj. Przyczyną wojny są przeciągające się konflikty, w tym ciągła blokada żeglugi Egiptu w Zatoce Akaba. W rezultacie wojny Izrael przejmuje kontrolę nad Strefą Gazy, Synajem, Zachodnim Brzegiem, Wzgórzami Golan i głównie arabską Wschodnią Jerozolimą. Setki tysięcy Palestyńczyków uciekają lub są wysiedlane. Rezolucja 242 ONZ przewiduje „wycofanie izraelskich sił zbrojnych z terytoriów okupowanych podczas ostatniego konfliktu”. Sprawa palestyńska przybiera nowy obrót.

1973 r. wojna Jom Kippur. Koalicja narodów arabskich pod przywództwem Egiptu i Syrii atakuje na Izrael. Siły arabskie początkowo zyskują przewagę. Jednak zostają odparte przez izraelską kontrofensywę wspomaganą przez dostawy od sojuszników, w tym USA

1974 r. państwa arabskie oficjalnie uznają OWP za reprezentację Palestyńczyków

17 września 1978 r. porozumienie z Camp David. Porozumienie pokojowe zawarte między prezydentem Egiptu Anwarem Sadatem a premierem Izraela Menachemem Beginem, wynegocjowane przez prezydenta USA Jimmy'ego Cartera. Omawiano potencjalne palestyńskie propozycje pokojowe, ale nigdy ich nie zrealizowano

1979 r. traktat pokojowy między Izraelem a Egiptem 1982 r. pierwszy atak Izraela na Liban

1987 r. pierwsza intifada. Powstanie Hamasu. Starcia i protesty mają miejsce na Zachodnim Brzegu, w Strefie Gazy i w Izraelu. Zamieszki trwają kilka lat, co pociąga za sobą wielu zabitych lub rannych po obu stronach konfliktu

15 listopada 1988 r. Deklaracja Niepodległości Palestyny.

1993 r. porozumienia z Oslo, wzajemne uznanie się przez Izrael i OWP. Pierwszy z dwóch paktów zostaje podpisany między Izraelem a Organizacją Wyzwolenia Palestyny, ustanawiając proces pokojowy w oparciu o poprzednie rezolucje ONZ. (Porozumienie uzupełniające zostało podpisane w 1995 r.). Na mocy porozumień utworzono Autonomię Palestyńską, która miała nadzorować większość spraw administracyjnych na Zachodnim Brzegu i w Strefie Gazy. OWP zostaje uznane przez Izrael i Stany Zjednoczone za partnera negocjacyjnego. nierozwiązane pozostają istotne kwestie, takie jak osiedla izraelskie na Zachodnim Brzegu i status Jerozolimy, która jest postrzegana przez Palestyńczyków jako stolica ich przyszłego państwa

1994 r. traktat pokojowy między Izraelem a Jordanią 4 listopada 1995 r. zabójstwo Icchaka Rabina

2000 r. początek drugiej intifady. Bezpośrednią przyczyną były zamieszki, które wybuchły po wizycie izraelskiego polityka (przyszłego premiera) Ariela Szarona na Wzgórzu Świątynnym w Jerozolimie, czczonym przez judaizm, chrześcijaństwo i islam. Intifada trwała to 2005 roku pozostawiając setki

zabitych po obu stronach

2005 r. Izrael wycofuje swoich osadników i wojska ze Strefy Gazy, zachowując jednocześnie kontrolę nad swoimi granicami, wybrzeżem morskim i przestrzenią powietrzną

2006 r. Hamas wygrywa wybory parlamentarne w Gazie, co prowadzi do napięć politycznych z bardziej umiarkowaną partią Fatah* kontrolującą Zachodni Brzeg. Po palestyńskich wyborach parlamentarnych USA, UE, ONZ i Rosja uzależniają pomoc dla Autonomii Palestyńskiej od zobowiązania się władz Autonomii do niestosowania przemocy, uznania Izraela i akceptacji wcześniejszych porozumień. Po zbrojnym zajęciu Strefy Gazy przez Hamas w 2007 roku Izrael nakłada blokadę. Drugi atak Izraela na Liban (wojna Izraela z Hezbollahem)

grudzień 2008 r. początek konfliktu między Izraelem a Strefą Gazy. Izrael rozpoczyna trzytygodniowe ataki na Strefę Gazy po ostrzale rakietowym Izraela przez palestyńskich bojowników. Eskalacja ostrzału rakietowego Izraela przez palestyńskich bojowników zakończyła się izraelską operacją naziemną „Płynny ołów” w Strefie Gazy. Rada Bezpieczeństwa ONZ przyjęła rezolucję 1860 wzywającą Hamas i Izrael do zawieszenia broni. Obie strony zignorowały to wezwanie. Naruszenia prawa międzynarodowego przez obie strony konfliktu w Gazie były badane przez komisję powołaną przez ONZ (tzw. „raport Goldstone'a”)

listopad 2012 r. Izrael zabija dowódcę wojskowego Hamasu Ahmeda Jabarię, rozpoczynając trwający ponad tydzień ostrzał rakietowy ze Strefy Gazy i izraelskie naloty odwetowe

29 listopada 2012 r. Państwo Palestyna otrzymuje status państwa obserwatora niebędącego członkiem ONZ. Zgromadzenie Ogólne ONZ ogłosiło rok 2014 Międzynarodowym Rokiem Solidarności z Narodem Palestyńskim

4 stycznia 2013 r. prezydent Mahmud Abbas, na mocy dekretu, przekształcił Autonomię Palestyńską w Państwo Palestyny

* Fatah i Hamas, dwie najbardziej znaczące palestyńskie partie polityczne, zupełnie inaczej widzą rozwiązanie trwającego konfliktu izraelsko-palestyńskiego. Zdaniem przedstawicieli Hamasu rozwiązanie dwupaństwowe, popierane przez Fatah, jest zbyt ugodowe. Hamas stoi na stanowisku radykalnego sprzeciwu wobec Izraela.

lato 2014 r. bojownicy Hamasu zabijają trzech izraelskich nastolatków porwanych w pobliżu żydowskiej osady na Zachodnim Brzegu, wywołując izraelską reakcję wojskową. Hamas odpowiada atakami raketowymi ze Strefy Gazy. W trwającym siedem tygodni konflikcie w Strefie Gazy zginęło ponad 2200 Palestyńczyków. W Izraelu ginie 67 żołnierzy i sześciu cywilów

23 grudnia 2016 r. Rada Bezpieczeństwa przyjmuje rezolucję 2334 w sprawie żydowskich osiedli na ziemiach należących do Palestyńczyków. Uchwała wzywa do zaprzestania budowy osiedli izraelskich na ziemiach zdobytych przez Izrael w 1967 roku w wyniku wojny sześciodniowej. Rezolucja wskazuje, że osiedla „są pozbawione mocy prawnej i stanowią rażące naruszenia prawa międzynarodowego”

grudzień 2017 r. administracja prezydenta USA Donalda Trumpa uznaje Jerozolimę za stolicę Izraela i ogłasza plan przeniesienia ambasady USA z Tel Awiwu do Jerozolimy, wywołując oburzenie Palestyńczyków

2018 r. w Gazie dochodzi do protestów wzdłuż muru. Demonstranci rzucają kamieniami i koktajlami Mołotowa przez mur. W ciągu kilku następujących miesięcy żołnierze izraelscy zabijają ponad 170 demonstrantów. W listopadzie Izrael organizuje tajny nalot na Strefę Gazy. Zginęło co najmniej siedmiu podejrzanych palestyńskich bojowników i starszy oficer armii izraelskiej. W tym czasie ze Strefy Gazy setki rakiet są wystrzeliwane w kierunku Izraela

2019 r. w tym roku 138 z 193 państw-członków ONZ uznaje Państwo Palestynę

maj 2021 r. trwające kilka tygodni napięcia w Jerozolimie, doprowadziły do nalotu izraelskiej policji na meczet al-Aksa na Wzgórzu Świątynnym, jednym z najświętszych miejsc islamu [patrz 2000 – początek drugiej intifady]. Hamas wystrzelił rakiety w kierunku Jerozolimy, co spowodowało izraelskie naloty odwetowe. W walkach, najostrzejszych od co najmniej siedmiu lat, wystrzelono tysiące rakiet ze Strefy Gazy w kierunku Izraela, a siły izraelskie dokonały setek nalotów odwetowych na terytorium Palestyny. W wydarzeniach śmierć poniosło ponad 200 osób w Strefie Gazy i co najmniej 10 osób w Izraelu.

Na podstawie: *Historia Żydów*. Wydanie specjalne „Polityki”, 1/2008, s. 6

<https://www.un.org/unispal/history/>

<https://www.washingtonpost.com/world/2021/05/13/israel-palestinians-timeline-conflict/>

<https://worldview.stratfor.com/article/no-end-sight-israeli-palestinian-conflict>

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_United_Nations_resolutions_concerning_Palestine

➤ Źródło: Hesham Youssef, *The Israeli-Palestinian Conflict in 2020: What are the Possible Paths Ahead?* [tłum. *Konflikt izraelsko-palestyński w 2020 roku: jakie są możliwe ścieżki przed nami?*] [fragmenty]

Po pierwsze, [w najbliższej przyszłości] możemy być świadkami kontynuacji wąskiego status quo [stanu obecnego] – konfliktu o stosunkowo niskiej intensywności, z powtarzającymi się skokami przemocy i ciągłą erozją [zmniejszaniem się] opcji politycznych. Utrzymanie status quo wymaga najmniejszej ilości energii i kapitału politycznego, ale nie jest trwałe i ostatecznie będzie miało wysoką cenę. Jeśli nie zostaną podjęte działania, dalsze wydarzenia w terenie – na przykład „pełzająca” lub większa aneksja terytorium Zachodniego Brzegu przez Izrael [powstanie kolejnych osad, przejęcia ziemi należącej do Palestyńczyków] – mogą ostatecznie całkowicie wyeliminować możliwość rozwiązania w postaci dwóch państw*, a wraz z nim trwałego pokoju. (...) Po drugie, nie powinniśmy lekceważyć ryzyka wybuchu przemocy, ograniczonej konfrontacji militarnej, a nawet wojny. Napięcia utrzymują się na wysokim poziomie w kilku punktach zapalnych. (...) Krótko mówiąc, możemy w coraz większym stopniu oczekiwać, że słabsi militarnie gracze zdobędą większe zdolności [np. precyzyjniejszą broń wykorzystywaną podczas ataków] z tragicznymi konsekwencjami. (...) Wreszcie, wybuch trzeciej intifady, w jakiegokolwiek formie – od pokojowego oporu po ekstremalną przemoc lub dowolną ich kombinację – to kolejny potencjalny scenariusz, który może szybko i niebezpiecznie eskalować. (...) Istnieje wiele jednostronnych środków izraelskich, które mogą przyspieszyć pokój (...):

- zobowiązanie do zakończenia ekspansji [izraelskiego] osadnictwa poza murem;
- złagodzenie ograniczeń w Strefie Gazy;
- przekształcenie części Zachodniego Brzegu, obecnie znajdującej się pod pełną administracją izraelską (obszar C) w obszar podlegający częściowej lub pełnej administracji palestyńskiej (obszary B lub A);
- likwidacja przeszkód w rozwoju gospodarczym Palestyny;
- zakończenie wyburzeń domów i innych form kary [odpowiedzialności] zbiorowej;

- likwidacja przeszkód w palestyńskich wyborach we Wschodniej Jerozolimie, na Zachodnim Brzegu i w Strefie Gazy;
- złagodzenie ograniczeń w przemieszczaniu się i dostępie;
- stopniowe uwalnianie palestyńskich więźniów;
- zezwolenie na ponowne otwarcie instytucji palestyńskich. (...)

Istnieje jednak wiele jednostronnych działań, które Izrael może podjąć, aby ograniczyć możliwość zawarcia pokoju. Najbardziej niebezpiecznym jednostronnym krokiem dla rozwiązania dwupaństwowego byłaby aneksja części [terenów] Zachodniego Brzegu (...). Koszt aneksji byłby wysoki. Król Jordanii (...) niedawno stwierdził, że izraelska aneksja osiedli na Zachodnim Brzegu byłaby „katastrofą” dla prób osiągnięcia rozwiązania dwupaństwowego i „bezpośrednio wpłynie” na stosunki Izraela z Jordanią i Egiptem. Może to doprowadzić do upadku Autonomii Palestyńskiej [Państwa Palestyna], międzynarodowej izolacji Izraela, a ostatecznie do potencjalnego końca żydowskiej większości między rzeką Jordan a Morzem Śródziemnym. (...) Na wrześniowym Zgromadzeniu Ogólnym ONZ prezydent (Autonomii Palestyńskiej) Mahmud Abbas zasignalizował, że jeśli Izraelczycy spełnią obietnicę aneksji (...), Palestyńczycy zerwą umowy podpisane wcześniej z Izraelem. (...) Palestyńczycy podjęli już kroki na szczeblu międzynarodowym, w tym wnieśli oskarżenia przeciwko izraelskim urzędnikom do Międzynarodowego Trybunału Karnego (...). Zarzuty AP (Palestyńczyków) obejmowały rozbudowę (izraelskiego) osadnictwa, konfiskatę ziemi, nielegalną eksploatację zasobów naturalnych i atakowanie nieuzbrojonych demonstrantów. (...) Jeśli rozwiązanie dwupaństwowe okaże się nieosiągalne, po stronie izraelskiej możemy dostrzec propozycje jakiejś formy palestyńskiej autonomii pod izraelską kontrolą (...) preferowane przez większość izraelskiej prawicy. (...) Takie podejście, jeśli zostanie przyjęte, zostanie odrzucone przez Pale-

styńczyków i świat arabski. Alternatywnie, możemy zaobserwować ruch w kierunku jakiejś formy rozwiązania jednopaństwowego. Oznaczałoby to albo izraelską kontrolę nad całym terytorium, ale z dyskryminującym systemem nierównych praw dla ludności żydowskiej i palestyńskiej, albo jedno-dwunarodowe państwo z równymi prawami dla wszystkich, ale tym samym rezygnujące z narodowych aspiracji narodu żydowskiego i palestyńskiego. (...) Bez postępów w kierunku kompleksowego ostatecznego rozwiązania konfliktu możemy zobaczyć więcej propozycji rozwiązań przejściowych, albo jako kroków podjętych w celu przyspieszenia i utrzymania rozwiązania dwupaństwowego, albo tymczasowych ustaleń bez gwarancji dotyczących osiągnięcia rozwiązania dwupaństwowego. Palestyńczycy z pewnością odrzucą to drugie podejście i będą opowiadać się za porozumieniem opartym na rozwiązaniu dwupaństwowym wdrażanym etapami. Mahmud Abbas, w oświadczeniu przed Zgromadzeniem Ogólnym ONZ we wrześniu 2015 roku, powiedział, że Palestyńczycy „nie zaakceptują tymczasowych rozwiązań ani rozdrobnionego państwa” – [był to wyraz] stanowiska, które Palestyńczycy zajmowali od wielu lat i prawdopodobnie utrzymają w dającej się przewidzieć przyszłości.

* Propozycje rozwiązania trwającego konfliktu izraelsko-palestyńskiego:

- „Two-state solution” (tłum. rozwiązanie dwupaństwowe) – zakłada istnienie dwóch państw: Izraela i Palestyny. Obie strony konfliktu deklarują różne wizje przebiegu granicy. Palestyńczycy i wspierające ich państwa arabskie stoją na stanowisku przebiegu granicy sprzed wojny 1967 roku. Izrael nie akceptuje takiego przebiegu granicy;
- „Binational solution” (tłum. rozwiązanie dwunarodowe) – zakłada istnienie państwa unitarnego lub federacyjnego;
- „No-state solution” (Allon Plan) – plan powstały po wojnie sześciodniowej, zakładający podział terytorium Zachodniego Brzegu pomiędzy Izrael i Jordanię (lub utworzenie palestyńskiego terytorium autonomicznego na obszarach, które miałyby być przekazane Jordanii).

Tłumaczenie własne:

↪ <https://www.usip.org/publications/2020/01/israeli-palestinian-conflict-2020-what-are-possible-paths-ahead>
[dostęp: 04.01.2023]

DLA ZAINTERESOWANYCH

OCHA – United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej), WEST BANK Access Restrictions June 2020 (tłum. Zachodni Brzeg Jordanu – restrykcje dotyczące dostępu, sytuacja w czerwcu 2020),
↪ https://www.ochaopt.org/sites/default/files/westbank_a0_25_06_2020_final.pdf

Scar of Bethlehem [tłum. *Blizna Betlejem*] – historia o hotelu (Walled-Off Hotel) stworzonym przez Bank-sy’ego w Betlejem oraz innych jego pracach nawiązujących do sytuacji Palestyńczyków żyjących pod izraelską okupacją,
↪ <https://www.arabnews.com/node/1602106/offbeat>

Organizacja byłych żołnierzy izraelskich – aktywistów, działających na rzecz zakończenia okupacji terytoriów palestyńskich przez Izrael,
↪ <https://www.breakingthesilence.org.il/about/organization>